

soluti, qui postea inter se matrimonium contraxerunt. Hoc autem sumitur ex integra lectione, quam refert Antonius Augustinus, in 3 collectione, ubi addit hæc verba: *Et ipsam infra quadriennium a nativitate ipsius matrimonium contraxit*; quæ mendosa sunt et incongrua. Et fortasse legendum est, *ipsa*; quod si ita est, nihil inde probari potest. Tamen in corpore Juris canonici edito Parisiis anno 87, in eodem cap. Innotuit, integra lectio refertur his verbis, *quo facto cum ipsa infra quadriennium a nativitate ipsius matrimonium contraxit*; quæ lectio nostræ sententiæ repugnat. Tamen si illa lectio admittitur, non solum quoad Episcopatum, sed etiam quoad Ordines et beneficia admittenda est, quia simpliciter est ibi sermo de tali persona, tanquam de illegitimo ad Ordines; quod tamen videtur incredibile, cum Alexand. III quem ibidem refert Innocentius, hunc vocet simpliciter legitimum in dict. cap. Tanta. Accedit, quod in eodem cap. Pontifex multa commemorat, quæ ad concedendam in eo casu dispensationem concedere videbantur, *litterarum (inquit) scientia, morum honestas, vitæ virtus, et fama personæ*, etc. At vero si in eodem casu matrimonium inter parentes fuisset subsequutum, et hoc fuisset Pontifici propositum, illud maxime commemorare debuisset, nam erat causa, quæ præcipue movere poterat ad dispensationem, si adhuc impedimentum durasset; non est ergo verisimile in illo casu talem circumstantiam intervenisse. Et ideo non censeo illam lectionem esse admittendam; quia nec mihi constat unde sumpta sit, neque ipsas editiones concordantes invenio; et in re dubia potius inclinandum est in favorem matrimonii et prolis, iuxta cap. Ex tenore, Qui filii sint legitimi, et cap. Videtur, Qui matrimonio accusare, etc. Maxime cum habeamus expressum jus favorabile in dict. cap. Tanta. Ex quo idem censemus dicendum in omni legitimatione canonica a jure, vel ab homine simpliciter facta.

De tertio modo auferendi hanc irregularitatem, nempe per ingressum religionis.

12. *Quando auferatur.* — Tertius modus tollendi hanc irregularitatem est per ingressum religionis. Ita statuitur in cap. 4 De Filiis presbyt., ibi: *Nisi monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viventes*; quod jus vim suam nunc retinet. Nam licet

Sixtus V ita fecerit illegitimos inhabiles ad religionem, ut consequenter irritum reddiderit hoc jus ad hunc effectum, tamen Gregor. XIV constitutionem illam ad terminos juris communis postea reduxit anno 1588. Dubitari autem potest, quando tollatur hoc impedimentum per ingressum religionis, an in habitus susceptione, vel in professione tantum, seu votorum emissionem. Respondeo non auferri per solam habitus susceptionem, donec fiat professio, ut recte docent Soto, in 4, dist. 25, quæst. 1, art. 3; Richard., ibi, art. 4, quæst. 3; Palud., dist. 41, quæst. 3, num. 14, in fine; D. Antonin., 3 part., tit. 4, cap. 27, § 3; Maiol., lib. 4 de Irregularitate, cap. 40. Et idem sentiunt Jurisperiti, quos late refert Gregorius Lopez, in lib. 12, tit. 6, partita 1, et communiter scribentes in cap. 4 et ult. de Filiis presbyt., et expressius Philippus Francus, in cap. 4 de Filiis presbyt., in 6, num. 44. Qui ita expendit verba cap. 4, Extra eodem, ibi, *nisi aut monachi fiant*; nam debent intelligi cum effectu; non fit autem quispiam religiosus vere, et cum effectu, donec professionem seu vota emittat, quia antea non est vere religiosus aut monachus. Quamquam enim vulgari modo novitius etiam solet religiosus appellari, quia jam est in via, et participat aliquo modo illum statum, ejusque fructum, et privilegia etiam religionis quoad effectus illi temporariis accommodatos, et convenientes, non est tamen verisimile Pontificem in dict. cap. 4, usum esse illis verbis, *monachi fiant*, in hac amplitudine, ut comprehendant novitios, qui per solam habitus susceptionem quodammodo monachi fiunt, quia et altera est significatio magis propria verborum, et illa sola est materiæ, de qua agitur, accommodata. Cum enim legitimatio ad Ordines sit ad rem quamdam perpetuam, non expediebat concedi, donec status religionis de se perpetuus assumptus sit. Alioquin (ut ait Francus) fraus contra legem esset, si legitimus novitius ordinaretur, et statim religionem egrederetur, quod pro suo arbitrio facere potest. Atque ita solet sumi in jure illa locutio, *feri monachum, aut ingredi religionem*, quando materia id postulat, ut patet ex cap. ult., 49, quæst. 3, et ex cap. Ex publico, de Convers. conjug.

13. *Quorundam extensio.* — Quidam autem extendunt hoc jus dicendo non solum professionem aut receptionem habitus, sed etiam educationem religionis tollere irregularitatem hanc ad Ordines suscipiendos, dum-

modo non ordinentur nisi ut religiosi fiant. Nam hoc videtur insinuari in illis verbis cap. 4 de Filiis presbyt.: *Vel in congregatione canonica regulariter viventes*. Unde in Summario illius cap. sic dicitur: *Illegitimus non ordinatur nisi ut religiosus fiat*; in cap. etiam 4, dist. 36, sic ait Urbanus Papa: *Presbyterorum filios a sacris altaris ministris removemus, nisi in cœnobiiis, aut in canoniis religiose probati, fuerint conversati*. Hæc autem religiosa probatio potest esse per diuturnam educationem. Unde consequenter sentiunt hi auctores sufficere receptionem habitus; maxime si educatio aliqua in religione antecessit, vel probatio aliqua post receptionem subsequuta sit, etiam si ad professionem nondum sit perventum. Neque enim alio jure prohibitum est novitios ordinari, quidquid aliqui Summistæ dicant, de quo alias. Quod si quæras, an iste sic ordinatus maneat omnino immunis ab irregularitate, etiamsi postea religionis propositum relinquat, respondeo, non manere, sed reincidere in eandem irregularitatem, ita ut impediatur uti susceptis Ordinibus et ad superiores ascendere; sicut novitii absoluti virtute privilegiorum a censura reservatis, dimittentes habitum ante professionem, in easdem incidunt, juxta quoddam privilegium Clement. IV.

14. *Sed hæc sententia cum nova sit, nullum enim habet antiquum auctorem, et nullo jure sit fundata, nec sufficienti ratione, in re adeo practica et gravi, non videtur admittenda.* Etenim illa verba dict. cap. 4, immerito ad rem hanc allegantur, nam illorum sensus est quem Urbanus statim citatus expressit, non solum monachos, sed etiam clericos seu canonicos regulares frui illo privilegio; in utrisque vero requiritur aliqua professio, quæ constituat hominem religiosum. Verba autem illius Summarii non habent auctoritatem, et fortasse in eis redundat illa particula, *ut*, nam Panormit. ibi in principio eandem summam seu conclusionem elicit, illa particula relicta. Verba denique Urbani Papæ contrarium probant, quia non requirit tantum, ut sint educati in religione, vel ut sint in probatione, sed ut sint *religiosi probati*; hujusmodi autem illi tantum sunt, qui post sufficientem probationem sunt admissi; tunc enim per admissionem approbantur, et per professionem religiosi fiunt. Denique non oportet fingere dispensationem irregularitatis ad reincidentiam, quia in jure nullum funda-

mentum habet, neque est in usu, neque ea, quæ de absolutione a censura traduntur, ad irregularitatem applicanda sunt, ut sæpe dixi.

15. *Per ingressum religionis non fit habilis illegitimus ad prælationem.* — Secundo additur in præd. cap. 4 de Filiis presb., dispensationem cum illegitimis ex vi religionis non extendi ad prælationem habendam, sed solum ad Ordines suscipiendos, quem textum Gloss., Panorm., et omnes ita intelligunt. Gloss., in c. ult. de Filiis presbyt.; Panorm., in cap. Ex litterarum, de Apostatis; Antonin., 3, tit. 28, c. 4, § 2; Greg. Lopez, dict. l. 12, tit. 6, part. 4; Navar., cap. 27, n. 204, ubi hoc etiam extendit ad fœminas. Idem tenet Palud., in 4, dist. 41, quæst. 3, num. 44; Richard. et Soto, ubi supra; Maiol., qui alios refert, in dict. cap. 10. Qui omnes hoc extendunt non solum ad prælationem in religione, sed etiam extra illam, et ad omnem dignitatem, et beneficia, præsertim curam animarum habentia. Et omnia satis fundantur in dict. cap. 4, nam licet ibi solum dicatur: *Prælationem vero nullatenus habeant*, quæ verba proprie videntur intelligi de prælatione in religione ipsa, tamen ideo posita sunt, quia jus illud in favorem religionis, et in ordine ad ministeria ipsi religioni necessaria constituebatur, et ideo ad tollendam omnem dubitationem fuit necessaria illa declaratio. Tamen eo ipso, quod in superioribus verbis solum facta erat mentio de habilitandis his religiosis ad sacros Ordines, etiamsi nihil aliud exprimeretur, non posset extendi talis dispensatio juris ad beneficia, vel dignitates Ecclesiasticas. Addunt etiam dicti auctores, neque ex dispensatione Episcopi posse religiosum habilem reddi ad prælationem, quia nullo jure hoc ei conceditur, quia nec generaliter, ut supra visum est, nec in hac specie, ut patet ex dict. cap. 4, et clarius ex cap. ult. de Filiis presbyter.

16. *Objectio.* — Contra hanc vero receptam sententiam objiciunt aliqui, quia jure divino professio religionis dissolvit matrimonium ratum; ergo multo magis tollet omnino illegitimitatem. Et confirmatur primo, quia Glossa, in c. Cum deputati, de Judiciis, in fine, ait, religionis professionem auferre omnem irregularitatem, et Justinianus Imperator, in Auth. de Monachis, collat. 1, in princ., ait, *detergere omnem maculam*, qualis est defectus natalium. Confirmatur secundo, quia multi jurisperiti censent hanc religiosi legitimitati-

nem ita esse absolutam, ut reddat filium, vel monasterium loci illius, hæredem patris etiam ab intestato, ut late refert Covarr., 2 part. 4. cap. 8, § 8, n. 4; ergo a fortiori reddet habilem ad omnes alios effectus honorum, et dignitatum. Sed hæc parum urgent contra expressam juris definitionem. Unde ad argumentum, quidquid sit de antecedente, quod dubium est, negatur consequentia, quia professio seu status religionis non habet eam repugnantiam cum irregularitate seu illegitimitate, quam habet cum matrimonio, ut per se constat. Ad primam confirmationem respondetur, illam sententiam Glossæ vel non esse universaliter veram, vel accommodate intelligendam esse, quod tollat omnes irregularitates, sed non eodem modo; nam quasdam tollit ipso facto, alias vero præbendo facilitatem in earum dispensatione. Et idem dici potest ad Authenticam, quamvis ibi potius sit sermo de malo culpæ seu morali. Secunda item confirmatio sumitur ex re valde extrinseca, et fortasse falsa, ut ibidem Covarruv. docet, et latius Greg. Lopez, citato loco, et Salzedo in Pract., cap. 44. Sed ad nos nunc id non spectat. Certum ergo est, hanc non esse legitimationem simpliciter, sed ad definitum effectum in citato jure expressum. In favorem autem religionum data est potestas Prælati, vel Capitulis earum, ad dispensandum cum religiosis illegitimis, virtute privilegiorum illis concessorum, de quibus, Deo dante, alibi dicemus.

Quartus modus auferendi hanc irregularitatem.

47. Quartus modus tollendi seu expellendi hanc irregularitatem esse posset per morum probitatem, scientiam, et alias dotes ipsius personæ illegitimæ, quæ illam satis Ordinibus dignam reddant. Quam quæstionem ex professo disputavit Innocentius III, in cap. Innotuit, de Elect., juxta antiquam lectionem; refertque aliquos dixisse, antiquos canones non prohibere undecumque genitos ad quoscumque Ordines promoveri, dummodo merita eis suffragentur, id est (ut inferius exponit): *Si religiosi fiant, vel si paternam incontinentiam non imitentur.* Hi autem canones videntur præcipue haberi, 66 dist., cap. 3, et sequentibus, usque ad 9, et cap. 42 et 43, quæ specialiter loquuntur de electione ad beneficium. Propter quos canones ita sentit Gratian., in § *Sed hoc*, sub cap. 4, dist. 56, et alii, ut

late tractat Albertus Trotius, in lib. 2 de Vero et perfecto clerico, cap. 2.

18. *Excluditur.*— Jam vero certa et indubitata sententia est, probitatem vitæ extra professionem religionis per se non tollere hanc irregularitatem. Quæ quoad Ordines et prælationes sufficienter probatur ex cap. 4 de Filiis presbyter., quatenus ibi solum excipit profitentes religionem; exceptio autem firmat regulam in contrarium. Unde in cap. Litteras, eodem titulo, dispensatio ad Ordines postulatur, quamvis supponatur persona a pueritia honesta. Evidenter etiam probatur ex dict. c. Innotuit, ubi Innocent. III hoc confirmat, tum sua auctoritate; tum Alexandri III, prædecessoris, qui, ait, *canones non ignorabat antiquos, sed probe noverat canonicas sanctiones.* Ratio vero est, quia jura hanc irregularitatem specialiter imposuerunt, non præcise propter pravos mores, vel incontinentiam illegitimarum (quamvis hæc etiam in illis timeantur), sed præcipue propter vitiosam originem, quæ moraliter reputatur vilis quædam conditio, jam pertinens ad quamdam infamiam juris; hæc autem non purgatur per pœnitentiam, vel quæcumque bonam vitam, ut in superioribus visum est, et videri potest Glossa, in cap. De his, de Accusationib., cum his, quæ fuse tractat Tiraquell., de Moderandis pœnis, cap. 28, a princ.; et Covar., lib. 2 Variarum, cap. 40, n. 3, et in cap. Alma mater, 4 part., § 44, in fine. Antiqui ergo canones intelligendi sunt interposita dispensatione, ut notavit Gloss. 4, in cap. Dominus, dist. 56, et sumitur ex cap. Apostolicæ, eadem dist., ibi: *Convivendo eum recipimus, et cap. sequent., ibi, patienter suscipimus, non tamen, ut hoc pro regula in posterum assumatur, etc.* Hoc etiam confirmat usus, nam quando Papa dispensat cum illegitimis, addere solet, *Dummodo incontinentiæ paternæ non fuerint imitatores*, ut refert Burgasius supra. Est ergo hæc optima causa, cum aliis, ad impetrandam dispensationem, non vero per se sufficiens ad tollendam irregularitatem.

DISPUTATIO ULTIMA.

DE IRREGULARITATIBUS EX DEFECTU PERSONALI INCULPABILI.

Ad tria capita possumus hos defectus revocare: quidam censentur pertinere ad animam, alii ad corpus, et alii ad carentiam externo-

rum honorum quæ fortunæ dicuntur, de quibus breviter eodem ordine dicemus.

SECTIO I.

Utum aliqua irregularitas ex defectu animæ contrahatur.

1. *Nonnullæ incapacitates ad Ordines, ab irregularitatum numero excluduntur.* — *Defectus characteris baptismalis.* — *Hæresis.* — Solent sub hac specie plures irregularitates numerari, quæ revera irregularitates non sunt, vel ad alia capita potius pertinent; imo, ut in principio hujus materiæ notavi, non erat admodum necessarium hoc caput irregularitatum distinguere, quia vel ad alia pertinent, vel ad defectus corporis reducuntur; tamen, ut hoc ipsum magis explicemus, et hoc etiam consuetudini demus, hanc speciem omittere noluimus, nam aliqua etiam inhabilitas proprie ad eam pertinere potest. Numerant ergo hic aliqui irregularitatem provenientem ex defectu characteris baptismalis ex c. 4, et c. Veniens, de Presbyt. non baptiz., ut patet apud Navarrum, num. 205. Sed hæc, ut supra dixi, non est irregularitas, sed omnimoda incapacitas. Numeratur item irregularitas proveniens ex defectu fidei, qualis est in apostata, aut hæretico baptizato; quæ irregularitas in eo manet etiam post peractam pœnitentiam et obtentam absolutionem a censura. Verumtamen hæc irregularitas pertinet ad illam quæ est ex delicto, alias cum omnis culpa sit defectus animæ, omnes irregularitates ex delicto huc essent revocandæ; hic autem solum agimus de defectu inculpabili. Quapropter idem a fortiori dicendum est de credentibus, seu fautoribus hæreticorum, quos hic etiam Navarrus numerat. Filii autem hæreticorum, qui in crimine cum patre non communicarunt, et neophyti, majori ex causa possent sub hac specie constitui, quia in eis non est hic defectus ex delicto; tamen propter connexionem rerum, et jurium, de illis supra diximus tractando de hæreticis et infidelibus, et posset hæc irregularitas reduci ad quemdam defectum natalium.

2. *De carentibus usu rationis.* — *Pueri.* — *Perpetuo amentes.* — *Maiolus rejicitur.* — Secundo numerantur sub hac specie omnes, qui carent usu rationis, nam hic est magnus defectus animæ, et sæpe sine delicto; semper tamen provenit ex aliquo defectu corporis, et ideo sub illo etiam capite comprehendendi pos-

xxiii bis.

set. Considerare vero oportet, quod hic defectus ex ipsa rei natura impedit susceptio-nem Ordinum, quia reddit hominem ineptum ad usum eorum, et ex hoc capite non est hæc propria irregularitas, sed solum quatenus a lege humana speciali modo aliquando consideratur. In hoc ergo ordine possunt in primis numerari pueri carentes usu rationis, quanquam eorum irregularitas etiam pertineat ad defectum ætatis, quæ in superioribus tacta est, et iterum attingetur sectione sequenti. Deinde, huc etiam spectant perpetuo amentes. De horum autem defectu dubitari solet, an sit non solum irregularitas, sed etiam omnimoda incapacitas, ita ut Ordo eis collatus non sit validus. Sed hæc quæstio non ad præsentem locum, sed ad materiam de Ordine pertinet, quam, Deo dante, in sequenti tomo tractabimus. Nunc solum adverto Maiol., lib. 2, c. 43, absolute negare carentes perpetuo usu liberi arbitrii, recipere characterem si ordinentur, et citat D. Thom., in 4, d. 25, et Tabien., verb. *Ordo*, 4. Uterque autem oppositum dicit, D. Thom., quæst. 2, art. 4, quæst. 2, cujus verba Tabiena transcribit; et uterque excipit solum consecrationem Episcopalem; non loquuntur autem in specie de perpetuo amentibus, sed de infantibus ante usum rationis, et generatim de quolibet defectu usus rationis. Soto vero, dist. 25, q. 4, art. 2, in specie idem affirmat de perpetuo amentibus; et exceptionem de Episcopatu non admittit. Atque sententia D. Thom. est communius recepta contra Durand., de qua re latius prædicto loco.

3. *Furiosi ad tempus.* — Præter hos huc pertinent alii, qui defectum usus rationis patiuntur, licet non perpetuum, quales sunt in primis furiosi, de quibus loquitur textus in c. Maritum, dist. 33. Et est communis sententia, ut patet ex Navarr., n. 201, et Maiolo, lib. 2, c. 14; Antonin., 3 part., tit. 28, cap. 5; Alvaro Pelagio, de Planct. Eccles., lib. 4, c. 48, versus finem, et Summistis ac Theologis, in 4, dist. 25. Sub furiosis autem comprehendimus omnes amentes, sive in iram et furiam provocentur, sive tantum sint stolidi, seu carentes usu rationis, nam ad Ordinis ineptitudinem perinde est. Inter hos autem varii sunt gradus. Quidam enim sunt, qui continuo, ac perseveranter patiuntur hunc defectum; et de his certum est non posse tunc licite ordinari, tum propter Ecclesiæ prohibitionem, tum etiam ex natura rei, quia non possunt consensum præbere suæ ordinationi; qui qui-